

NOVES DADES SOBRE HETERÒPTERS IBÈRICS

JORDI RIBES

ABSTRACT

NEW DATA ON IBERIAN HETEROPTERA

In the present article the author comments 42 species of Iberian Heteroptera on these seven chorological levels:

1.- Palaearctic new records:	1 species
2.- European new records:	3 "
3.- Mediterranean new records:	1 "
4.- Iberian new records:	10 "
5.- Spanish new records:	3 "
6.- Regional new records:	12 "
7.- New data:	12 "

Besides the nymphs of the fifth instar of the Anthocoridae Lyctocoris dimidiatus (Sp) and Xylocoridea brevipennis Rt are described and drawn for the first time. Likewise additional information on the surprising finding of the Aethiopian element Tropidothorax sternalis (Dl) from meridional Valencian Country is emphasized. Usual references concerning localities, dates, collectors and host plants are given too, but the writer must say that, after the name of the species, the geographical order is as follows: autonomous country, locality and province or natural region (=comarca) in parentheses, in the last case only when the locality belongs to the Catalan Countries. Finally, the collector is always omitted if this is the same author.

Hom estudia 42 espècies d'heteròpters de la Península Ibèrica que, quant al cabal d'informació inèdita, poden distribuir-se en aquests set nivells d'aportació de dades, especialment biogeogràfiques:

- 1.- Novetats paleàrtiques: 1 espècie = Tropidothorax sternalis (Dl).
- 2.- Novetats europees: 3 espècies = Reduvius carinatus Rt, Orthotylus thymelaeae Wa i Oncotylus innotatus Wa.
- 3.- Novetats mediterrànies: 1 espècie = Psallus albicinctus (Kbm).
- 4.- Novetats ibèriques: 10 espècies = Lyctocoris dimidiatus (Sp), Myrmecoris gracilis (SaJ), Teratocoris antennatus (Bhm), Trigonotylus brevipes (Ja), Psallus falleni Rt, Placochilus seladonicus (Fn), Kalama henschi (Pt), Berytinus crassipes (HS), Sciocoris galiberti Ri i Sciocoris basalis Fb.
- 5.- Novetats espanyoles: 3 espècies = Salda littoralis (L), Saldula ampicollis (Rt) i Dicyphus cerastii Wa.
- 6.- Novetats per a la zona geogràfica esmentada: 12 espècies, comentades al seu lloc.
- 7.- Ampliació de dades: 12 espècies, comentades al seu lloc.

De totes les entitats se'n donen les referències adients i, quan s'escau, hom remarca determinats aspectes que inclouen aportacions noves les quals, d'una manera o d'una altra, complementen o clarifiquen allò que es coneixia fins ara de cadascuna de les espècies enumerades. Si el recol·lector no surt citat al lloc corresponent aleshores cal sobreentendre que ho és el mateix autor.

ELENC DE LES ESPÈCIES

NOTONECTIDAE Leach

Notonecta obliqua Gallen, 1787.- Cantàbria: Áliva, 30-VIII-67; Castella-La Manxa: Valdecabras (prov. Conca), V-60, J. Vives leg. A Espanya només ha estat citada de les províncies d'Oviedo, Lleó i Navarra (NIESER & MONTES, 1984). Element europeu occidental.

VELIIDAE Dohrn

Microvelia pygmaea (Dufour), 1833.- Catalunya: Seva (Osona), 21-V-61; Valldoreix (Vallès Occidental), 20-IX-62; El Prat de Llobregat (Baix Llobregat), 13-XI-60; Castelldefels (Baix Llobregat), 1-V-60, À. Lagar leg.; La Cava (Baix Ebre), 17-IV-60. NIESER & MONTES l'esmenten dels Pirineus però no pas de Catalunya (1984). Segons TAMANINI (1981) és un element atlàntico-mediterrani, turanossibíric i manxurià.

SALDIDAE Costa

Salda littoralis (Linné), 1758.- Castella-Lleó: Puerto de Leitariegos (prov. Lleó), 1360 m, 4-VII-70, J. Vives leg. Citada de Portugal però no pas d'Espanya (COBBEN, 1960). Element euro-sibírico-neàrtic (TAMANINI, 1982).

Saldula amplicollis (Reuter), 1891.- Castella-Lleó: Valsain (prov. Segòvia), 15-VII-57; Madrid: Cercedilla, sense data ni recol·lector; Castella-Lleó: Puerto de Villafranca (prov. Àvila), 1800 m, 13-VII-68, M. González leg.; Aragó: Frías (prov. Terol), 7-VII-72, M. González leg. Citada de Portugal però no pas d'Espanya (COBBEN, 1960). TAMANINI (1981) indica que és de distribució sud-europeo-anatolico-turànica.

REDUVIIDAE Latreille

Reduvius carinatus Reuter, 1892.- Andalusia: El Alquíán (prov. Almeria), 29-XII-55, A. Cobos leg. Fins ara només conegut dels Països del Magrib (DISPONS, 1955; DISPONS & STICHEL, 1959).

ANTHOCORIDAE Fieber

Elatophilus nigricornis (Zetterstedt), 1838.- País Valencià septentrional: Fredes (Baix Maestrat), 28-VIII-76. A la Península Ibèrica només es coneix de la Rioja, Madrid i Beira Litoral (PÉRICART, 1972). És un element europeu (TAMANINI, 1982), rar arreu, que viu sobre Pinus.

Orius (Dimorphella) albidipennis (Reuter), 1884.- Navarra: Valtierra, 11-VIII-84. Sobre vegetació halòfila. De la Península Ibèrica només és conegut amb certesa de les localitats de Múrcia (PÉRICART, 1972), País Valencià i Catalunya (RIBES, 1983) que aquests autors comenten. El mateix PÉRICART (op.cit.), en una nota a peu de pàgina, n'esmenta una citació per a la Rioja de GÓMEZ-MENOR GUERRERO (1956), tot i posant-la en dubte. Donat que aquesta regió i Navarra són limítrofes cal suposar, doncs, que l'aportació de l'autor espanyol és vàlida. LINNAVUORI (1964) el

considera un element erèmic que PÉRICART (op.cit.) distribueix per l'àrea mediterrània meridional, comprenent-hi els deserts del Sàhara, Àrabia i Àsia Menor, amb les incursions ibèriques assenyalades.

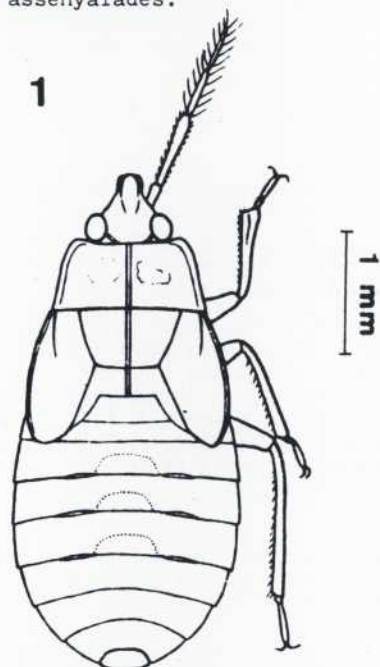

Fig. 1.- Nimfa V de *Lyctocoris dimidiatus* (Sp.).

Lyctocoris dimidiatus (Spinola), 1837.- Catalunya meridional: El Caro (Baix Ebre), 1.000 m, 17-VIII-83, T.Yélamos leg. 1 ♀ adulta i 1 nimfa de l'estadi V, trobades sota l'escorça de pins morts. Nou per a la Península Ibèrica. PÉRICART (1972) diu que la seva àrea de distribució és vasta però mal coneguda, puix que és rar per tot, i l'indica de gairebé tot Europa, Turquia, Síria, Israel i Tunísia, excloent-lo de la Península Ibèrica, el Marroc i Algèria. TAMANINI (1982) el considera un element euroasiàtico-magribino-neàrtic i sudafricà.

Essent-ne desconeguts fins ara els estadis preimaginals heus aquí la descripció succinta de la nimfa V: Long. = 4 mm. Ovalada. Mitjanament lluent. De color bru bastant uniforme; vores del pronot, dels hemelítries i de l'abdomen grogues. Rostre atenyent les coxes intermèdies. Antenes semblants a les de l'adult; proporcions = 5-15-9,5-10. Cap triangular, amb els solcs del tilus convergents endarrere; ulls grossos, limitant amb

el pronot. Pronot trapezoïdal, ample, proveït d'un parell de callositats ben paleses. Esbossos hemelitrals atenyent la tergita III de l'abdomen. Segments abdominals amb pubescència feble. Reservoris odorífers semicirculars, bastant semblants tots tres (Fig. 1).

Xylocoridea brevipennis Reuter, 1876.- Catalunya central: Torrelles de Llobregat (Baix Llobregat), 9-X-83, Eva Ribes leg. Sota ritidoma de *Platanus x hybrida*. Adults braquípters i nimfes de l'estadi V. A la Península Ibèrica sols s'ha esmentat de Cantàbria (PÉRICART, 1972), de Catalunya i de Galícia (RIBES, 1983). La seva distribució és europeu-magribina.

També en són desconeguts els estadis preimaginals. Així doncs vet aquí la descripció resumida de la nimfa V: Long. = 1,9 mm. Allargada. Molt lluent. De color bru rogenc, excepte els dos terços o tres quarts externs de les tergites II, III, IV i V de l'abdomen, que són grogues i les quatre darreres tergites, quasi negres. Rostre, antenes i potes d'un bru rogenc clar. Antenes semblants a les de l'adult; proporcions = 2,5-5,5-4-6. Cap en triangle allargat; ulls allargats, limitant amb el pronot, cosa que no succeeix a l'adult. Pronot trapezoïdal, bastant estret, força semblant al de l'adult braquípter. Esbossos hemelitrals ultrapassant amb escreix la vora an-

2

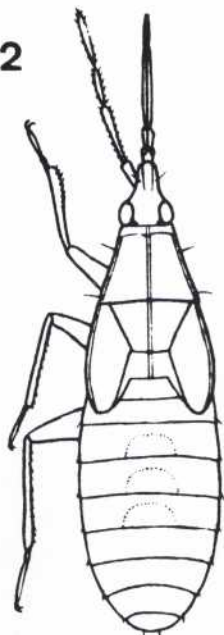

Fig. 2.- Nimfa V de *Xyloderma brevipennis* Rt.

terior de la tergita III de l'abdomen. Reservoiris odorífers semicirculars, ben semblants tots tres; llur zona abdominal corresponent vermellosa (Fig. 2).

MIRIDAE Hahn

Dicyphus (s.str.) *cerastii* Wagner, 1951.- Catalunya septentrional: Sant Llorenç de Morunys (Solsonès), 23-VIII-79. Sobre *Odontites lutea*; Catalunya central: El Montseny, Fontmartina (Vallès Oriental), 18-VIII-76. Nou per a Espanya. Segons WAGNER (1970-75) viu sobre *Cerastium arvense* i té una dispersió nordmediterrània, per ara discontinua.

Dicyphus (s.str.) *escalerai* Lindberg, 1934.- Catalunya central: Tibidabo (Barcelonès), 8-V-83. Sobre *Antirrhinum majus*. Hom no el coneix pas citat de Catalunya. Element mediterrani occidental (WAGNER, 1970-75).

Myrmecoris gracilis (J. Sahlberg), 1848.- Catalunya septentrional: Roses (Alt Empordà), 10-VI-84. Corrent per terra, als aiguamolls. Nou per a la Península Ibèrica. És de distribució eurosiberiana (STICHEL, 1955-62).

Teratocoris antennatus (Boheman), 1852.- País Valencià meridional: L'Altet (Baix Vinalopó), 1-VII-75, N. Saulea leg., G. Seidenstücker det.; Navarra: Alto de Masadas, 12-VIII-84. En zona de vegetació halòfila, ensams amb *Agramma atricapillum* (Sp) i *A. laetum* (Fn). Nou per a la Península Ibèrica. Element de dispersió eurosiberiana (WAGNER, 1970-75).

Trigonotylus brevipes Jakovlev, 1880.- Aragó: Bujaraloz (prov. Saragossa), 6-VI-78. Sobre *Kochia scoparia*, conjuntament amb *Orthotylus dimorphus* Wa (RIBES, 1984). Nou per a la Península Ibèrica. Segons WAGNER (1970-75) és un element irano-turànic. Amb aquesta determinació, avalada per G. Seidenstücker, caldrà modificar la distribució geogràfica admesa i considerar-lo provisionalment com a holomediterrani discontinu.

Phytocoris (*Compsocorocoris*) *ribesi* Wagner, 1969.- Múrcia: Totana, 7-IV-71. Sobre *Artemisia herba-alba*. Fins ara només conegut de Catalunya (Garrigues), d'on fou descrit (WAGNER, 1970-75).

Calocoris (*Closterotomus*) *venustus* Fieber, 1861.- Andalusia: Estepona, Sierra Bermeja (prov. Màlaga), 17-VI-76, J. de Ferrer leg.; Arroyo Toquero (prov. Màlaga), 30-IV-78, J. M. Vela leg. Només es coneixia de Gibraltar (WAGNER, 1970-75).

Brachycoleus decolor Reuter, 1887.- Catalunya septentrional: Cereja (Baixa Cerdanya), VIII-84, M. Durfort leg. Hom creu que és nou per a Catalunya. Element eurosiberià (WAGNER, 1970-75).

Orthotylus (s.str.) *diaphanus* (Kirschbaum), 1856.- Euskadi: Agurain (prov. Àlaba), 11-VIII-84. Sobre *Salix*. STICHEL (1955-62) el cita d'Espanya, però WAGNER (1970-75), que el jutja eurosibe-

rià, l'exclou explícitament d'aquesta àrea.

Orthotylus (Neopachylops) thymelaeae Wagner, 1965.- Catalunya central: Pontons, Plana d'Ancosa (Alt Penedès), 22-V-83. Josefina Español, Eva Ribes i l'autor leg. Sobre Thymelaea tinctoria. Fins ara només era conegut d'Algèria, d'on fou descrit (WAGNER, 1970-75).

Systellonotus weberi Wagner, 1955.- Catalunya septentrional: Pla de Campllong (Berguedà), 17 i 25-VII-83, 22-VI-84 i 5-VIII-84. Eva Ribes leg., amb l'autor. Mascles i femelles corrent per terra en un indret assolellat, al costat d'un formiguer. Citat només del sud de França (WAGNER, 1970-75) i d'Espanya (LINNAVUORI, 1972). Hom pensa que és nou per a Catalunya.

Oncotylus (s.str.) innotatus Wagner, 1969.- Aragó: Sant Esteve de Llitera (Llitera, prov.Osca), 21-VI-71. Segons WAGNER (1970-75) només es coneix de Turquia, Síria i Israel. Nou per a Europa. Donada aquesta troballa s'ha de considerar, doncs, provisionalment com a element holomediterrani discontinu.

Psallus (s.str.) albicinctus (Kirschbaum), 1856.- Catalunya septentrional: Clot d'Espolla (Gironès), 29-V-83. Sobre Quercus pubescens, ensems amb Psallus (s.str.) varians varians (HS). Nou per a la fauna mediterrània (WAGNER, 1970-75). Es tracta d'un element europeu de dispersió restringida.

Psallus (s.str.) falleni Reuter, 1883.- Catalunya septentrional: Superespot (Pallars Sobirà), 1.500 m, 25-VIII-80. Sobre Beetula. Galícia: Pedrafita do Cebreiro (prov.Lugo), 18-VIII-69. E. Wagner det. Nou per a la Península Ibèrica. Element estrictament europeu (STICHEL, 1955-62; WAGNER, 1970-75) que tot just arriba al nord de les 3 penínsules mediterrànies.

Compsidolon (Apsinthophylus) nanno Linnavuori, 1971.- Catalunya central: Les Borges Blanques (Garrigues), 17-VIII-84. Sobre Artemisia herba-alba alhora amb Tarisa flavescens A-As i Androsoma leucogrammes (Gll); Aragó: Bujaraloz (prov.Saragossa), 24-VIII-83; Navarra: Valtierra, 11-VIII-84. Fins ara només es coneixia de la comarca catalana central del Segrià, d'on fou descrit (LINNAVUORI, 1971; WAGNER, 1970-75).

Tinicephalus varensis Wagner, 1964.- Catalunya septentrional: Clot d'Espolla (Gironès), 29-V-83; Collsuspina (Osona), 18-VI-78; Catalunya central: Castellterçol (Vallès Oriental), 18-VI-78. Sobre Helianthemum oleandicum italicum. Conegut solament del sud de França (WAGNER, 1970-75) i de la comarca catalana central de l'Alt Camp (RIBES, 1978).

Placochilus seladonicus (Fallén), 1807.- Andorra: Soldeu, 19-VII-64 i 21-IX-74; Catalunya septentrional: Cercs (Berguedà), 15-VII-84; Collsuspina (Osona), 17-VII-77. Sobre Scabiosa. No esmentat de la Península Ibèrica per STICHEL (1955-62) ni tampoc concretat per a aquesta àrea geogràfica per WAGNER (1970-75). Segons TAMANINI (1981) és un element euromagribino-irànic.

Solenoxypus major Wagner, 1969.- Aragó: Sant Esteve de Llitera (Llitera, prov.Osca), 28-VII-71; Navarra: Valtierra, 11-VIII-84. Sobre vegetació halòfila. Fins ara només es coneixia de la comarca catalana central del Segrià, d'on fou descrit (WAGNER, 1970-75).

TINGIDAE Laporte de Castelnau

Kalama henschi (Puton), 1892.- Catalunya central: Castellidans (Garrigues), 17-VIII-84. Sota una mateta de Teucrium. Nou per a la Península Ibèrica, però no pas per als Països Catalans (Alta Cerdanya) (PÉRICART, 1983). Espècie estesa des de Catalunya fins al Kazakhstan oriental, passant per França, Alemanya, nord d'Itàlia, Hongria, Romania i URSS europea, és rara pertot excepte a Ucraïna (PÉRICART, op.cit.). La seva distribució podria ésser, doncs, medieuropea-turànica.

Agramma atricapillum (Spinola), 1837.- Navarra: Alto de Masadas, 12-VIII-84. Força abundant sobre vegetació halòfila. Ben conegut de molts indrets espanyols amb influència mediterrània, però no citat mai de les regions amb característiques més o menys atlàntiques. Més que no pas mediterraneo-irànic, com diu TAMANINI (1981), segons les dades de PÉRICART (1983) sembla ésser un element mediterraneo-turànic.

PIESMATIDAE Amyot & Serville

Piesma (Parapiesma) quadratum (Fieber), 1844.- Aragó: Tamarit de Llitera (Llitera, prov. Osca), 24-III-78; Navarra: Alto de Masadas, 12-VIII-84. Espècie molt comuna en estacions halòfiles amb quenopodiàcies. No citada encara de les regions esmentades. És un element eurosiberià (HEISS & PÉRICART, 1983).

BERYTIDAE Fieber

Berytinus crassipes (Herrich-Schaeffer), 1835.- Castella-Lleó: Puerto de Oncala (prov. Sòria), 11-VIII-77. Nou per a la Península Ibèrica (PÉRICART, 1984). Element eurosiberià.

LYGAEIDAE Schilling

Tropidothorax sternalis (Dallas), 1852.- País Valencià meridional: Elx, Puçol (Baix Vinalopó), 9-VII-84, T. Garcia Sempere leg. Sobre Cynanchum acutum. Element etiòpic de distribució sudanesa occidental (LINNAVUORI, 1980).

És una troballa sorprenent. Els tres mascles, que tan amicalment ens ha cedit el nostre col·laborador de Benidorm, s'adiuen d'una faisó gairebé estricta a la descripció que en dona STÅL (1865). Ací la seva planta hoste, dita popularment corretjola borda, matagós o matacà, és una asclepiadàcia, com ho és també Vincetoxicum hirundinaria (=officinale), on viu Tropidothorax leucopterus (Gz), fins ara l'únic representant paleàrtic occidental del gènere. T. sternalis (Dl) és més petit i les seves taques negres sobre el fons escarlata tenen tota una altra distribució (Fig. 3). Potser es tracta d'una introducció recent, per la qual cosa caldrà fer noves prospeccions en anys successius, a fi d'esbrinar-ne la hipotètica aclimatació al nou territori.

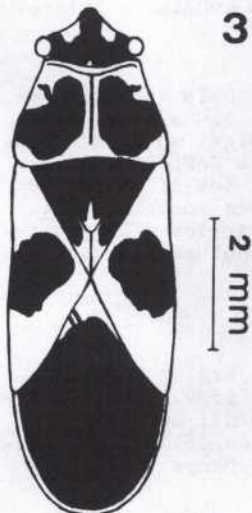

Fig. 3.- Tropidothorax sternalis (Dl).

Acompus laticeps Ribaut, 1929.- Catalunya septentrional: Planoles (Ripollès), 15-VI-80, T. Yélamos leg.; Catalu-

nya central: Monistrol de Montserrat (Bages), 4-VII-76. Nou per a Catalunya. Citat de Portugal, Espanya, França, Alemanya, Itàlia, Polònia i Països del Magrib (SLATER,1964; RIBES,1971; TAMANINI,1981). Possible element euromagribí (TAMANINI,op.cit.).

Plinthisus (Isioscytus) andalusicus Wagner,1963.- Andalusia: Bailén (prov. Jaén), 5-V-81. Fins ara només era conegut dels voltants de Sevilla i de Zoco el Arbaa (Marroc septentrional), localitats d'on fou descrit (WAGNER,1963).

Piezoscelis staphylinus (Rambur),1839.- Catalunya central: Castellidans (Garrigües), 25-VIII-84. Sota una mateta de Teucrium. Eva Ribes leg. 1 exemplar macròpter. BATOR (1957) el captura sota Lavandula i Thymus a la província de Madrid. Sembla que hom no el coneixia pas de Catalunya. És un element holomediterrani (STICHEL,1955-62; SLATER,1964).

PENTATOMIDAE Leach

Tholagmus flavolineatus (Fabricius),1798.- País Valencià meridional: Elx (Baix Vinalopó), 12-VI-76, N.Sauleda leg. Molt rar. Element holomediterrani (STICHEL,1955-62; TAMANINI,1981).

Sciocoris (s.str.) umbrinus (Wolff),1804.- Catalunya septentrional: Pla de Campllong (Berguedà), 5-VIII-84. Hom creu que és nou per a Catalunya. Element eurosiberià (STICHEL;1955-62; WAGNER,1963).

Sciocoris (s.str.) galiberti Ribaut,1926.- Galícia: Parada de Caurel (prov. Lugo), 10-VIII-56, M.González leg.; Aragó: San Juan de la Peña (prov. Osca), 27-VIII-64. Nou per a la Península Ibèrica. Fins ara només es coneixia del sud de França, del nord d'Itàlia (WAGNER,1963) i d'Àustria (STICHEL,1955-62).

Sciocoris (Aposciocoris) basalis Fieber,1851.- Catalunya septentrional: Peramola (Alt Urgell), 5-IX-62. E.Wagner det. La genitàlia de l'exemplar -un mascle- s'adiu amb la interpretació del mateix WAGNER (1963). Esdevé nou per a la Península Ibèrica, ja que segons aquest autor (op.cit.) només es coneix de Suïssa, nord de Iugoslàvia, Hongria i sud de Rússia.

SCUTELLERIDAE Leach

Irochrotus maculiventris (Germar),1839.- País Valencià meridional: Salinas (Alt Vinalopó), 28-VIII-68; Santa Pola (Baix Vinalopó), 4-VII-84, T.Garcia Sempere leg. Colgat sota la sorra, al peu d'Ammophila arenaria. Molt rar. RIBES & SAULEDA (1979) l'esmenten amb dubte (restes) d'aquesta zona. Les citacions de DE LA FUENTE (1973), STICHEL (1955-62) i autors anteriors d'I. lanatus (Pal) com a espècie ibèrica cal referir-les a I. maculiventris (Ger) (KERZHNER,1976). És un element holomediterrani de dispersió restringida (KERZHNER, op.cit.).

CYDNIDAE Billberg

Legnotus similis Wagner,1960.- Aragó: Bujaraloz (prov. Saragossa), 28-III-75; Castella-Lleó: Busdongo (prov. Lleó), 8-VI-66, J.Vives leg.; Puerto de Oncala (prov. Sòria), 16-VIII-78. Nou per a les regions esmentades. Conegut només del sud de França (STICHEL,1955-62), d'on fou descrit, i d'Espanya (prov. Madrid) (DE LA FUENTE,1972).

Geotomus petiti Wagner,1954.- Catalunya central: Pontons, Plana d'Ancosa (Alt Penedès) 11-V-83, F.Español leg. Sota pedres; Aragó: Bujaraloz (prov. Saragossa), 23-III-75. Nou per a les zo-

nes geogràfiques assenyalades. A part de les citacions franceses i espanyoles de la descripció original (WAGNER,1954), aquestes darreres referides a les províncies de Pontevedra i de Madrid, només en coneixem una altra també de Madrid (DE LA FUENTE,1972) i unes recents troballes del sud de França marcades amb un interrogant (MOULET,1982/84).

BIBLIOGRAFIA

- BATOR,A.,1957.- Hemipterologisches aus Spanien. Beiträge z. Ent., 7:297-308.
- COBBEN,R. (in STICHEL),1960.- Illustrierte Bestimmungstabellen der Wanzen.II. Europa. Vol.3 (Saldidae):209-263.
- DISPONS,P.,1955.- Les Réduviidés de l'Afrique nord-occidentale. Mém.Mus.Nat.Hist.Nat.(n.sér.),10(2):93-240.
- DISPONS,P. & STICHEL,W.,1959.- Illustrierte Bestimmungstabellen der Wanzen.II. Europa. Vol.3 (Reduviidae):81-185.
- FUENTE,J.A.DE LA,1972.- Revisión de los Pentatómidos ibéricos. Familia Cydnidae Billberg,1820. Bol.R.Soc.Esp.Hist.Nat.(Biol.),70:33-78.
- FUENTE,J.A.DE LA,1973.- Revisión de los Pentatómidos ibéricos. Familia Scutelleridae Leach,1815, con adiciones y correcciones a un trabajo anterior. Bol.R.Soc.Esp.Hist.Nat.(Biol.), 71:235-270.
- GÓMEZ-MENOR GUERRERO,J.M.,1956.- Antocóridos de España y Marruecos. Tesis. Inst.Est.Afr.,C.S.I.C:1-123.
- HEISS,E. & PÉRICART,J.,1983.- Revision of Palaearctic Plesmatidae (Heteroptera). Mitt.Münch.Ent.Ges.,73:61-171.
- KERZHNER,I.M.,1976.- Heterópters nous i poc coneguts de Mongòlia i de les regions adjacents de l'URSS. III (en rus). Nas. Mong.,4:30-86.
- LINNAVUORI,R.,1964.- Hemiptera of Egypt, with remarks on some species of the adjacent Eremian region. Ann.Zool.Fenn.,1:306-356.
- LINNAVUORI,R.,1971.- On some new or little known Miridae species. Misc.Zool.;3(1):27-33.
- LINNAVUORI,R.,1972.- Studies on Palaearctic Hemiptera. Ann.Ent.Fenn.,38(1):40-50.
- LINNAVUORI,R.,1980.- Hemiptera of the Sudan, with remarks on some species of the adjacent countries. 8. Additions and corrections. Biogeography. Acta Ent.Fenn.,36:1-53.
- MOULET,P.,1982/84.- Contribution à l'étude des Hétéroptères du Nord-Vaucluse. Bull.Soc.Ét.Sc.Nat.Vaucl.:165-175.
- NIESER,N. & MONTES,C.,1984.- Lista faunística y bibliográfica de los Heterópteros acuáticos (Nepomorpha & Gerromorpha) de España y Portugal. As.Esp.Limn. Listas de la Flora y Fauna de las aguas continentales de la Península Ibérica.,1:1-69.
- PÉRICART,J.,1972.- Hémiptères Anthocoridae, Cimicidae et Microphysidae de l'ouest-paléarctique. Faune de l'Europe et du Bassin Méditerranéen, 7, Masson et Cie.Éd. Paris. 402 ps.
- PÉRICART,J.,1983.- Hémiptères Tingidae euro-méditerranéens. Faune de France. France et régions limitrophes. Fed.Fr.Soc.Sc.

- Nat. 69. Paris. 620 ps.
- PÉRICART, J., 1984.- Hémiptères Berytidae euro-méditerranéens. Faune de France. France et régions limitrophes. Féd.Fr.Soc.Sc. Nat. 70. Paris. 171 ps.
- RIBES, J., 1971.- Hemípteros de la zona de Algeciras (Cádiz). II. Misc.Zool., 3(1):21-26.
- RIBES, J., 1978.- Ocho Phylinae nuevos para Cataluña (Het.Miridae). Bol.Asoc.Esp.Ent., 2:25-31.
- RIBES, J., 1983.- Troballes noves o remarcables d'hemipters per a Catalunya. III Sessió Entom. ICHN-SCL: 105-115.
- RIBES, J., 1984.- Heteroptera of Eivissa and Formentera. Biogeography and Ecology of the Pityusic Islands. Kuhbier, H., Alcover, J.A. & Guerau d'Arellano Tur eds. Dr.W.Junk Publ.: 365-376.
- RIBES, J. & SAULEDA, N., 1979.- Heterópteros de Alicante y zonas adyacentes. Mediterranea. 3:123-158.
- SLATER, J.A., 1964.- A Catalogue of the Lygaeidae of the World. Univ.Connecticut Storrs. 2 vols. 1668 ps.
- STÅL, C., 1865.- Hemiptera Africana II. Holmiae. 181 ps.
- STICHEL, W., 1955-62.- Illustrierte Bestimmungstabellen der Wanzen. II. Europa. 1-2:907 ps.; 3:428 ps.; 4:838 ps.; Index: 110 ps. Berlin.
- TAMANINI, L., 1981.- Gli Eterotteri della Basilicata e della Calabria. Mem.Mus.Civ.St.Nat.Verona (2ª ser.). Sez.Sc.Vita (A: Biol.). 3:1-164.
- TAMANINI, L., 1982.- Gli Eterotteri dell'Alto Adige. St.Trent.Sc. Nat. Acta Biol. 59:65-194.
- WAGNER, E., 1953.- Geotomus petiti nov.sp. eine neue Cydniden-Art aus Südfrankreich. Vie et Milieu. 4(2):197-200.
- WAGNER, E., 1963.- Die palaearktischen Arten der Gattung Plinthius Stephens, 1829 (Hem.Het.Lygaeidae). Reichenbachia. 2(50): 95-157.
- WAGNER, E., 1965.- Die taxonomische Bedeutung des Baues der Genitalien des Männchens bei der Gattung Sciocoris Fallén, 1829 (Hem.Het.Pentatomidae). Acta Ent.Mus.Nat.Pragae, 36:92-167.
- WAGNER, E., 1970-75.- Die Miridae Hahn, 1831, des Mittelmeerraumes und der Makaronesischen Inseln (Hem.Het.). 3 vols. Ent.Abhandl., 37 (Suppl.):1-484; 39 (Suppl.):1-421; 40 (Suppl.):1-483.

Adreça de l'autor:

València, 123, entsol., 3ª.

08011 - BARCELONA

CATALUNYA.

Mots clau (Key words): HETEROPTERA; NOVES; DADES; PENÍNSULA; IBÈRICA.